

Ш Е М А ДИРЕКТНОГ ЗАДУЖЕЊА

**Сектор за платни систем
Народна банка Србије**

*Београд
Јуни 2010.г.*

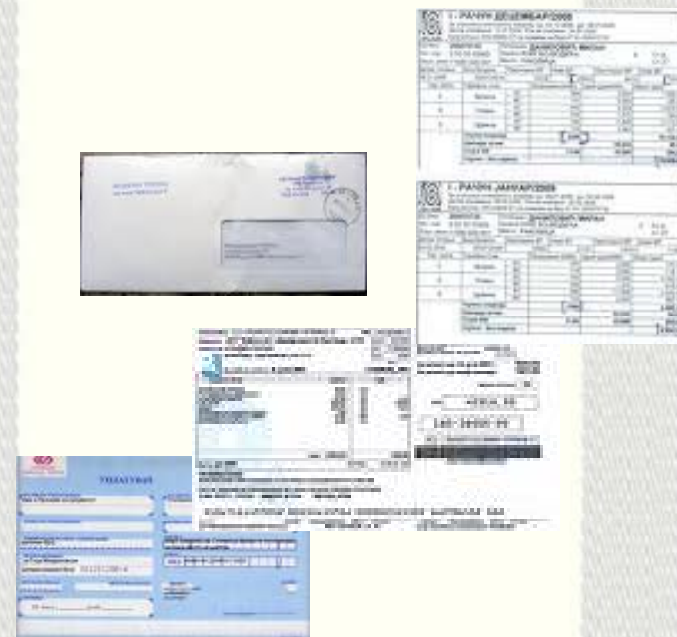
Шта је директно задужење?

- ОПШТА ДЕФИНИЦИЈА:
Платна инструкција код које плаћање (наплату) иницира ПОВЕРИЛАЦ на основу МАНДАТА-ОВЛАШЋЕЊА које је претходно добио од дужника

Најчешћа употреба:

У дужничко-поверилачким односима правних лица и предузетника,
плаћање редовних месечних дажбина грађана...

ДИРЕКТНО ЗАДУЖЕЊЕ

(иницирано преко банке повериоца и реализовано преко процесора)

ДИРЕКТНО ЗАДУЖЕЊЕ

(иницирано преко банке повериоца и реализовано у складу са билатералним договором банака)

НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ

овера овлашћења

дужник

банка дужника

1

овлашћење

2

овлашћење

иницијатива

0

(налогодавац)

поверилац

3

6

инструкција за наплату средстава

4

НБС

5

трансфер средстава

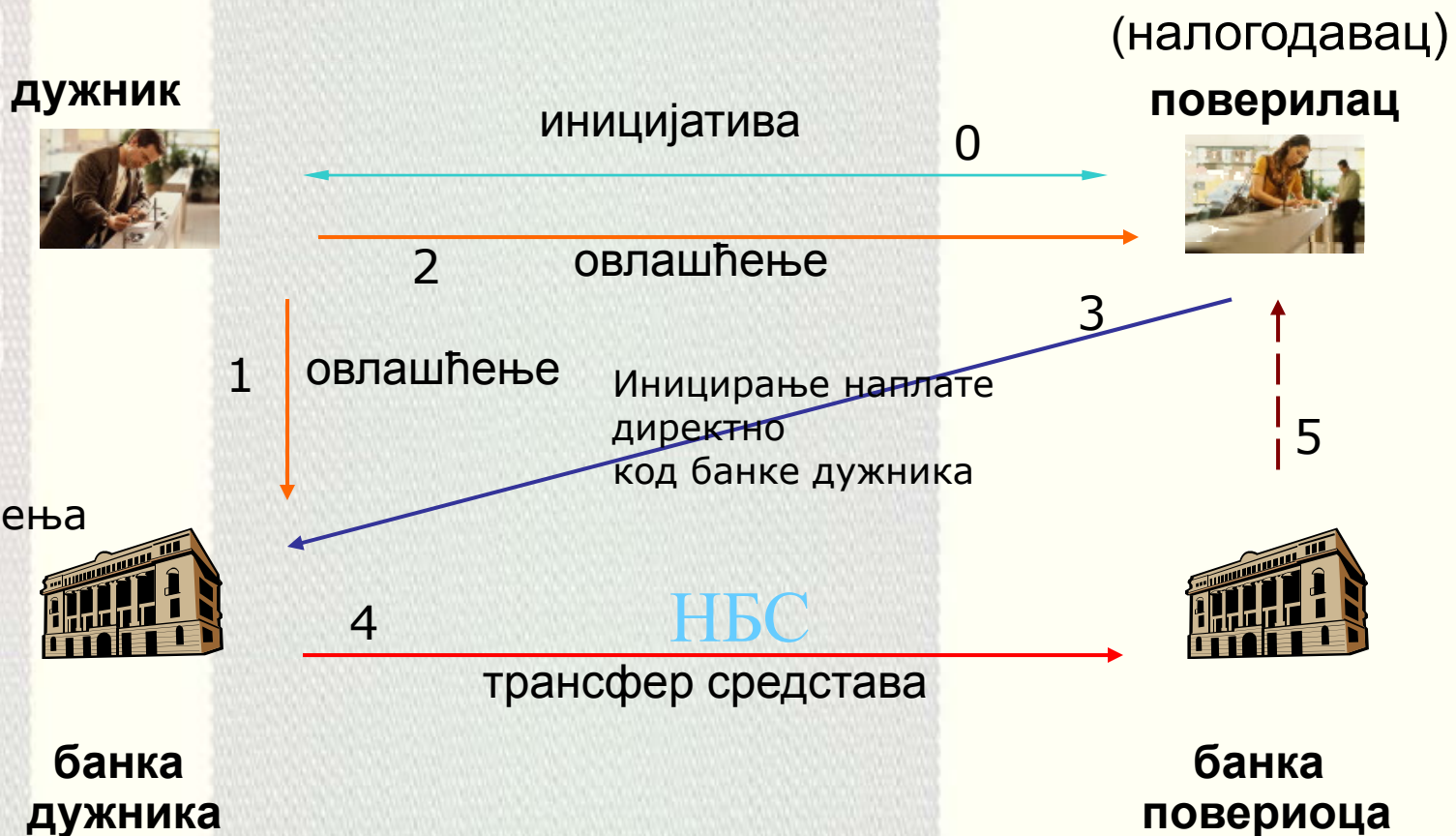

банка повериоца

ДИРЕКТНО ЗАДУЖЕЊЕ

(иницирано директно код банке дужника)

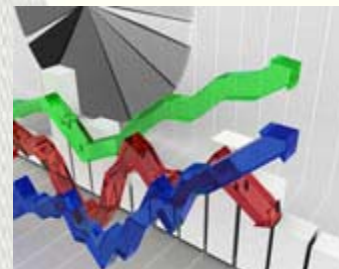
КОЈЕ СУ КОРИСТИ ЗА ДУЖНИКА?

- Не мора сам да иницира плаћање (нема трошак извршења трансакције?)
- Одобрен попуст од стране повериоца
- Могућност максимизирање износа задужења
- Рефундација

КОЈЕ СУ КОРИСТИ ЗА ПОВЕРИОЦА?

- Редовнија наплата извршених услуга
- Лакше управљање и планирање токова ликвидности
- Могућност иницирања наплате преко само једне банке (за разлику од трајног налога)
- ...

УЧЕСНИЦИ

- ДУЖНИК – који мандатом овлашћује повериоца да у складу са условима из тог мандата изврши наплату са његовог рачуна
- ПОВЕРИЛАЦ – који у складу са условима наведеним у мандату иницира наплату са рачуна дужника
- БАНКЕ – код којих се воде рачуни дужника и повериоца
- (ПРОЦЕСОР) – субјект који омогућава извршавање дискретних задужења која су иницирана у банци повериоца

ОСНОВНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ШЕМЕ

- Мандат може бити:
  - **ЈЕДНОКРАТАН** (за наплату једне обавезе)
  - **ВИШЕКРАТАН** (за наплату више обавеза из истог основа)
- **Неопозивост** (дужник који је издао мандат не може га једнострано опозвати до његовог истека; могућност договора да се мандат не реализује, односно да се испостави нови мандат са новим условима)
- **Обавезни и опциони елементи** мандата (ако су предвиђени договором дужника и повериоца опциони елементи – постају обавезни)
- **Разлике у шеми** када се као дужник јавља физико лице у односу на то када се као дужник јавља правно лице и физичко лице које обавља делатност

ИЗДАВАЊЕ МАНДАТА

Мандат се издаје у два примерка и мора бити верификован од стране дужника и **оверен од стране банке дужника**

Након овере од стране банке дужника **један примерак остаје код ње, а други се даје повериоцу**

- **Обавезе банке да пре овере мандата изврши контролу:**
  - попуњености Мандата у складу са овим правилима;
  - јединствености идентификације Мандата, најмање у својим евиденцијама;
  - тачности елемената Мандата који се односе на дужника и банку (матични број/ЈМБГ, ПИБ, назив, адреса, седиште/пребивалиште, број рачуна, назив банке, ВИС банке);
  - садржаја правног текста;
  - усклађености услова доспећа;
  - верификације Мандата од стране овлашћеног лица дужника.

Елементи Мандата		дужник: физичко лице које не обавља делатност	дужник: правно лице и физичко лице које обавља делатност
		карактер елемента	
1.	Број Мандата	М	М
2.	Идентификациони број дужника	М	М
3.	Порески идентификациони број дужника	Х	М
4.	Назив дужника	М	М
5.	Адреса дужника	М	М
6.	Седиште / пребивалиште дужника	М	М
7.	Број рачуна дужника	М	М
8.	Позив на број дужника	О	О
9.	Назив банке дужника	М	М
10.	ВИС банке дужника	О	О
11.	Идентификациони број повериоца	М	М
12.	Порески идентификациони број повериоца	Х	М
13.	Назив повериоца	М	М
14.	Адреса повериоца	М	М
15.	Седиште / пребивалиште повериоца	М	М
16.	Број рачуна повериоца	М	М
17.	Правни текст	М	М
18.	Тип Мандата	М	М

19.	<i>Услови доспећа за једнократне Мандате</i>		
19а.	Датум доспећа	М	М
19б.	Максимални износ обавезе	М	М
20.	<i>Услови доспећа за вишекратне Мандате</i>		
20а.	Датум доспећа прве обавезе	М	М
20б.	Доспећа осталих обавеза	М	М
20в.	Укупан број обавеза по Мандату	О	О
20г.	Максимални износ појединачне обавезе по Мандату	О	О
20д.	Максимални укупни износ обавеза по Мандату	О	М
20ђ.	Датум истека Мандата	М	М
21.	Додатни број дана за извршење доспеле обавезе	М	Х
22.	Право на рефундацију	О	Х
23.	Број основног уговора	О	О
24.	Валута обавеза	М	М
25.	Курс	О	О
26.	Потпис и печат дужника/потпис дужника	М	М
27.	Овера пријема мандата од стране банке дужника	М	М

М-обавезан елемент

О-опциони елемент

Мандат директног задужења

ПОВЕРИЛАЦ: "INDAS" d.o.o.

Седиште и адреса: Нови Сад, Хероја Пинкија 95

Матични број: 08456561 Порески број: 100238820

Број рачуна: 325-000000002704-59

ЛОГО
ПОВЕРИОЦА

Једнократни мандат Датум доспећа: _____ Максимални
износ обавезе: _____

Вишекратни мандат Датум доспећа
прве обавезе: **01.12.2009.** Датум истека : **01.11.2010.**

Фиксна доспећа

Периодична доспећа Број јединица доспећа: 1 Јединица доспећа: дан (месец) година

Укупан број обавеза: **12**

Валута обавеза: РСД Курс: (куповни/средњи/продајни) НБС/банке дужника/банке повериоца

Максимални укупни износ обавеза по Мандату: **120.000,00 РСД**

Максималан износ појединачне обавезе: **10.000,00 РСД**

Број мандата 3252009000000000000012

Потписивањем овог Мандата дужник овлашћује повериоца да иницира налог за наплату средстава са рачуна дужника у складу са условима наведеним у Мандату, а банку дужника да задужи рачун дужника у складу са налогом за наплату повериоца. Овај Мандат је неопозив, издат у 2 (два) примерка, један за банку дужника, а други за повериоца.

Правна поука: Део права дужника и повериоца односи се на могућност да овим Мандатом предвиде утврђивање максималног износа појединачне обавезе.

ДУЖНИК: „ELKOM“ доо

Правно лице Физичко лице које обавља делатност

Матични број: 08450536 Порески број: 100637886 Број рачуна: 160-0000000010327-38

Седиште и адреса: Врбас, Густава Крклеца 1/6

Позив на број: _____ Број основног уговора: _____

Назив банке: Banca Intesa A.D.- Beograd ВИС банке: _____

ДУЖНИК

БАНКА ДУЖНИКА

Печат и потпис дужника

Печат и потпис банке дужника

Место и датум

Датум овере пријема Мандата

Мандат директног задужења

ПОВЕРИЛАЦ: "ЦРВЕНА ЗВЕЗДА" d.o.o.

Седиште и адреса: Београд, Љутице Богдана бб

Матични број: 08360561

Порески број: 100238820

Број рачуна: 325-000000002704-59

Једнократни Мандат Датум доспећа: _____ Максимални износ обавезе: _____

Вишекратни Мандат Датум доспећа прве обавезе: 01.12.2009. Датум истека: 01.11.2010.

Фиксна доспећа

Периодична доспећа Број јединица доспећа: 1 Јединица доспећа: дан месец година

Додатни број дана за извршење доспеле обавезе: 2

Укупан број обавеза: **12**

Валута обавеза: РСД Курс:(куповни/средњи/продајни) НБС/банке дужника/банке повериоца

Максимални укупни износ обавеза по Мандату: **12.000,00 РСД**

Максималан износ појединачне обавезе: **1.000,00 РСД**

Дужник има право на рефундацију средстава наплаћених по основу појединачне обавеза.

Број мандата 325200900000000000013

Потписивањем овог Мандата дужник овлашћује повериоца да иницира налог за наплату средстава са рачуна дужника у складу са условима наведеним у Мандату, а банку дужника да задужи рачун дужника у складу са налогом за наплату повериоца. Овај Мандат је неопозив, издат у 2 (два) примерка, један за банку дужника, а други за повериоца.

„Правна поука: Део права дужника и повериоца односи се на могућност да овим Мандатом предвиде утврђивање максималног износа појединачне обавезе, утврђивање максималног укупног износа обавеза и рефундацију средстава наплаћених са рачуна дужника. Уколико је овим Мандатом дужнику дато право на рефундацију, захтев за рефундацију може да буде поднет у банци повериоца или банци дужника у року од 30 радних дана, од дана наплате појединачне обавезе на коју се захтев односи.“

ДУЖНИК: Петар Петровић

JMBG: 0101975654921 Број рачуна: 160-0000000010327-38

Адреса и пребивалиште: Београд, Гандијева 1/6

Позив на број: _____ Број основног уговора: _____

Назив банке: Banca Intesa A.D.- Beograd

ВИС банке: _____

ДУЖНИК

БАНКА ДУЖНИКА

Потпис дужника
Место и датум _____

Печат и потпис банке дужника
Датум овере пријема Мандата _____

БРОЈ МАНДАТА (М-обавезан)

- Нумерички податак максималне дужине **22 знака**
- **Јединственост идентификације мандата у систему чине :**
  - **Идентификациони број повериоца +**
  - **Идентификациони број дужника +**
  - **Број мандата**

ПРАВНИ ТЕКСТ

- „Потписивањем овог Мандата дужник овлашћује повериоца да иницира налог за наплату средстава са рачуна дужника у складу са условима наведеним у Мандату, а банку дужника да задужи рачун дужника у складу са налогом за наплату повериоца.
- Овај Мандат је неопозив, издат у два примерка, један за банку дужника, а други за повериоца.“
- Правни текст у форми мандата мора бити јасно издвојен

УСЛОВИ ДОСПЕЋА

- **ЈЕДНОКРАТНИ МАНДАТ**
  - Датум доспећа може бити ФИКСНИ датум (на дан) или ДАТУМ ДО КОЈЕГ (најкасније до...) се може извршити наплата обавезе по једнократном мандату (М-обавезан)
- **ВИШЕКРАТНИ МАНДАТ**
  - Датум доспећа прве обавезе (М-обавезан)
  - Доспећа осталих обавеза (са фиксним датумима доспећа или са периодиком доспећа) (М-обавезан)

ИЗНОС ОБАВЕЗЕ

- **ЈЕДНОКРАТНИ МАНДАТ**
  - Фиксни износ обавезе или максимални износ обавезе (највише до...) (М-обавезан)
- **ВИШЕКРАТНИ МАНДАТ**
  - Максимални износ појединачне обавезе по мандату који поверилац може наплатити за сваку појединачну обавезу (О-опциони)
  - Максималан укупни износ обавеза по мандату који поверилац може наплатити (*О-опциони за физичка лица, М-обавезан за правна лица и предузетнике*)

ПРАВНА ПОУКА

- Мандат по коме је дужник физичко лице мора садржати следећу правну поуку:

„Правна поука: Део права дужника и повериоца односи се на могућност да овим Мандатом предвиде утврђивање максималног износа појединачне обавезе, утврђивање максималног укупног износа обавеза и рефундацију средстава наплаћених са рачуна дужника. Уколико је овим Мандатом дужнику дато право на рефундацију, захтев за рефундацију може да буде поднет у банци повериоца или банци дужника у року од 30 радних дана, од дана наплате појединачне обавезе на коју се захтев односи.“

ПРАВНА ПОУКА

- Мандат по коме је дужник правно лице или предузетник мора садржати следећу правну поуку:

„Правна поука: Део права дужника и повериоца односи се на могућност да овим Мандатом предвиде утврђивање максималног износа појединачне обавезе.“

ИНИЦИРАЊЕ ДИРЕКТНИХ ЗАДУЖЕЊА

- Поверилац подноси мандат и налог за наплату попуњен у складу са мандатом
- **У банци повериоца**
  - Најкасније 2 радна дана пре рока доспећа, а уколико је обавеза у мандату изражена у валути искључиво на дан доспећа обавезе
- **У банци дужника**
  - Најкасније на датум доспећа

ИЗВРШЕЊЕ ДИРЕКТНОГ ЗАДУЖЕЊА...

- **Правна лица и предузетници** – на датум доспећа из налога за наплату
- **Физичка лица** – извршење на датум доспећа из налога за наплату
  - Могућност да се предвиде још максимално додатна 2 радна дана за наплату уколико на датум доспећа нема довољно средстава за наплату обавезе у целости

...ИЗВРШЕЊЕ ДИРЕКТНОГ ЗАДУЖЕЊА

- Међубанкарски обрачун – на датум доспећа
- Средства се стављају на располагање повериоцу на датум доспећа из налога за наплату

ОБАВЕЗЕ БАНАКА У РЕАЛИЗАЦИЈИ ДИРЕКТНОГ ЗАДУЖЕЊА...

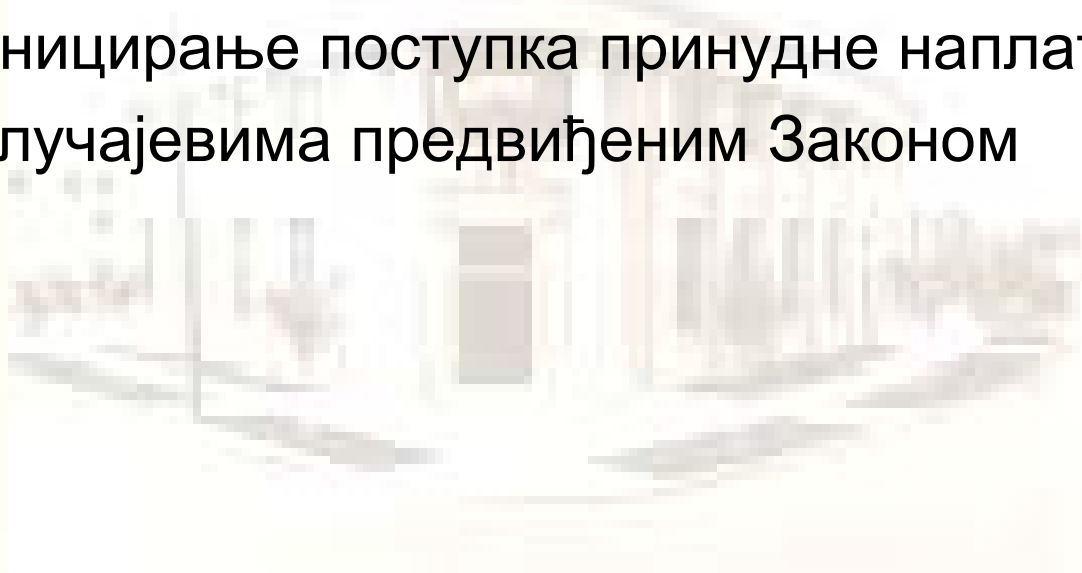

- Банка неће примити налог за наплату који поверилац није испоставио према условима наведеним у Мандату и у роковима предвиђеним за извршење директних задужења по основу Мандата
- Банка дужника неће извршити налог за наплату уколико постоји неуклађеност података из Мандата и испостављеног налога за наплату
- Банка дужника може у поступку извршавања директних задужења по основу Мандата обавестити дужника о примљеном налогу за наплату средстава са његовог рачуна, на начин и у роковима дефинисаним међусобним уговором

...ОБАВЕЗЕ БАНАКА У РЕАЛИЗАЦИЈИ ДИРЕКТНОГ ЗАДУЖЕЊА

- За дужнике - правна лица и предузетнике:
иницирање поступка принудне наплате у
случајевима предвиђеним Законом

РЕФУНДАЦИЈА...

- Представља могућност да поверилац дужнику-физичком лицу да право на рефундацију наплаћених средства
- **Право на рефундацију се не примењује када су дужници правна лица и предузетници**
- Уколико је договорено право на рефундацију оно се мора уписати на мандату (***„Дужник има право на рефундацију средстава наплаћених по основу појединачне обавезе“.***)
- Дужник може иницирати рефундацију у својој банци или непосредно у банци повериоца
- Рок за иницирање: не дуже од 30 радних дана од дана задужења рачуна дужника по основу појединачне наплате

...РЕФУНДАЦИЈА

- Иницирање се врши подношењем захтева за рефундацију средстава чији су елементи прописани правилима
- **Рок за извршење:** на датум доспећа за рефундацију наведен у захтеву, односно најкасније до истека рока за иницирање рефундације средстава (30 дана) уколико на датум доспећа нема довољно средстава на рачуну повериоца или постоји ограничење располагања средствима са рачуна повериоца
- Међубанкарски обрачун – на датум доспећа за рефундацију средстава, односно на дан задужења његовог рачуна (у оквиру 30 дана)
- **Стављање средстава на располагање дужнику:** на датум доспећа за рефундацију средстава, односно на дан међубанкарског обрачуна

Прелазне одредбе

- Мандати издати до дана почетка примене ових правила, а који до тог дана нису реализовани, извршаваће се по правилима и прописима који су важили до тог дана (непосредно у банци дужника)

H V A L A !

platni.sistem@nbs.rs